

[חזרה לתוצאות](#)
[חיפוש](#)

בשבוע שעבר קיבל יאסר ערפאת בעזה משלחת של אישים דרוזים מישראל. המשלחת, שאותה אירגן חבר הכנסת סאלח טאריף, ואשר כללה בין השאר ראשי מועצות ואת השייה מופק טאריף, יורשו השנוי במחלוקת של המנהיג הישיש אמין טאריף, שמת אשתקד, דנה עם ערפאת באפשרויות לשיתוף פעולה בין הדרוזים בישראל לבין הישות הפלשתינית בנושאים כלכליים ואחרים. היה צילום משותף, וראיון טלוויזיוני, והבטחות לעתיד הרמוני. קשה לדעת באיזו מידה יביא האירוע לצעדים של ממש בשטח. ברמה הסמלית, עם זאת, קשה להגזים בחשיבותו. האינתיפאדה, יותר מכל אירוע אחר בתולדות הארץ, הביאה את הפלשתינאים לראות בדרוזים קלגסים שכירים ושנואים של ישראל, מי שהתגייסו בחפץ לב כדי לבצע בעבורה את עבודת הדיכוי המלוכלכת בשטחים.

יוזמת טאריף לעלות לרגל אל ערפאת מדגישה את נחישותם של הדרוזים לסלול לעצמם נתיב חדש במציאות המשתנה סביבם במהירות. היענותו של ערפאת למשלחתם קשורה ודאי במצוקתו הנואשת ובצורך הדחוף שלו להיעזר בכל גורם אפשרי. היא מבטאת גם את האלסטיות ההיסטורית המאפשרת לעמי המזרח התיכון לשרוד אלו לצד אלו למרות שנאות עתיקות ותהפוכות פוליטיות עקובות מדם המשחרות לפתחיהם בקביעות זה הרבה מאות שנים. בעבור הערבים בישראל תהליך השלום הנוכחי הוא התפתחות טובה ללא סייגים.

לא כך הדרוזים, שמצבם עשוי להיות מורכב ומסובך יותר בזמן שלום משהיה בימי הקונפליקט הצבאי. ברית הדמים המפורסמת שכרתו עם ישראל, שממנה ניזונה מערכת היחסים שלהם עם המדינה ושעליה התבססו תביעותיהם ממנה, אינה מה שהיתה קודם. הפיחות הטבעי שעומד לחול במעמד הצבא בישראל מחד גיסא, ומשקעי האינתיפאדה מאידך גיסא, הופכים את השירות בצה"ל לבעייתי ומורכב יותר מקודם. רוב הדרוזים תומכים כמובן בהמשך התהליך, אך בד בבד גוברת מודעותם לצורך להגדיר מחדש את מצבם ואת מוקדי ההזדהות שלהם. בשבועות האחרונים מורגשת יוזמה בקרב דור הביניים הדרוזי לגבש כיווני פעולה חדשים. העמותה הוותיקה של הקצינים המשוחררים החלה משלבת כוחות עם ארגוני אקדמאים. מסגרת אחת - פורום הקצינים והמשכילים - כבר הולכת ומקבלת צורה ודמות באמצעות סדרת מפגשים פומביים שנערכו ביישובים שונים. הכיוון שמסתמן הוא הקטנת ההשקעה בקריירות צבאיות ויותר חשיבה יוצרת המתמקדת בעולם הערבי.

את האנרגיות, אומרים מובילי ההתארגנות החדשה, יש לתעל כעת לכיוונים כלכליים. את הקשרים בישראל, בלבנון ובסוריה, יש לתרגם לחוץ ייעוץ, מסחר ושותפויות. מצבם של הדרוזים בישראל - שקהילתם מונה כ-120 אלף איש - טוב היום אולי משהיה אי פעם. לא במקרה נעדרים ראשי הרשויות הדרוזים מהשביתה הממושכת של ראשי הרשויות הערבים מול משרד ראש הממשלה. בשנים האחרונות הוזרמו תקציבים נדיבים יחסית לרשויות הדרוזיות, וגם אם לא כל הפערים מוגרו, עדיין התחושה הכללית בקרבם היא שהמדינה מכירה סוף סוף בחוב שהיא חבה להם. נכון שהתקדמות קצינים דרוזים בשורות המשטרה עדיין מוגבלת ביותר, אך מצבם בצה"ל, עם מפקד אוגדה אחד, כעשרה מח"טים, ועשרות רבים של מפקדי גדודים ויחידות, מחפה על כך.

מובילי ההתארגנות החדשה מקפידים כמובן שלא לבלבל בין הממד הפרגמטי שלה, זה המתאמץ להגדיר מחדש את הגומחה הדרוזית בישראל ובחיי המזרח התיכון בכלל, לבין שאלת הנאמנות לישראל וההזדהות עמה, הממשיכות לעמוד בראש מעייניהם. לא תמצא ביניהם, למשל, דרוזים רדיקליים הטוענים שהם ערבים או, רחמנא ליצלן, פלשתינאים בני הדת הדרוזית. המדובר בהתארגנות ממסדית, מיושבת, מחושבת - מאמץ של זרם מרכזי בקהילה שמרנית ושבעה יחסית לשנות כיוון באטיות, מבלי לשרוף שום גשר.

היחסים בין הדרוזים לבין הפלשתינאים ימשיכו מן הסתם להיות מסכת כאובה שצל האינתיפאדה יעיב עליה עוד שנים רבות - מן הרקורד הבעייתי הזה יהיה קשה מאוד לדרוזים להשתחרר. כל הצדדים יצטרכו ללמוד לחיות אתו, ובתחום זה אין למדינה תפקיד של ממש. משימתה הראשונה של קבוצת הרוב היהודית במדינה תהיה להשתחרר מתסביך הצבאיות וברית הדמים כמגדירים יחידים של נאמנות ושל שותפות גורל בינה לבין הדרוזים. במקביל יש צורך למצוא בעבור הדרוזים, כמו גם בעבור הערבים בישראל, תפקידים חדשים שייתנו בידיהם כרטיסי כניסה לאזרחות ולהשתתפות שוויונית בישראל.